

Αριθμός 222 /2018

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΙΟΥ ΠΑΓΟΥ

Α2' Πολιτικό Τμήμα

ΣΥΓΚΡΟΤΗΘΗΚΕ από τους Δικαστές: Γεώργιο Σακκά, Αντιπρόεδρο του Αρείου Πάγου, Ιωσήφ Τσαλαγανίδη, Αβροκόμη Θούα - Εισηγήτρια, Μιλτιάδη Χατζηγεωργίου και Γεώργιο Αποστολάκη, Αρεοπαγίτες.

ΣΥΝΗΛΘΕ σε δημόσια συνεδρίαση στο Κατάστημά του, στις 27 Νοεμβρίου 2017, με την παρουσία και της γραμματέως, Θεοδώρας Παπαδημητρίου, για να δικάσει την υπόθεση μεταξύ:

Της αναιρεσείουσας: ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία "...", που εδρεύει στην Αθήνα και εκπροσωπείται νόμιμα. Εκπροσωπήθηκε από την πληρεξούσια δικηγόρο της Χρυσάνθη Ζαχαράκη, με δήλωση του άρθρου 242 παρ.2 του Κ.Πολ.Δ.

Του αναιρεσιβλήτου: νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου με την επωνυμία "ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΛΑΪΚΟ", που εδρεύει στην Αθήνα και εκπροσωπείται νόμιμα. Εκπροσωπήθηκε από τον πληρεξούσιο δικηγόρο του Στέφανο Φουρτουνίδη.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 27-7-2005 αγωγή της ήδη αναιρεσείουσας, που κατατέθηκε στο Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις: 1107/2012 του ίδιου Δικαστηρίου και 4306/2015 του Εφετείου Αθηνών. Την αναίρεση της τελευταίας απόφασης ζητεί η αναιρεσείουσα με την από 24-2-2016 αίτησή της.

Κατά τη συζήτηση της αίτησης αυτής, που εκφωνήθηκε από το πινάκιο, οι διάδικοι παραστάθηκαν, όπως σημειώνεται πιο πάνω. Ο πληρεξούσιος του αναιρεσιβλήτου ζήτησε την απόρριψη της αίτησης και την καταδίκη του αντιδίκου μέρους στη δικαστική δαπάνη.

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ

Επί της από 24-2-2016 αίτησης για αναίρεση της 4306/2015 απόφασης του Εφετείου Αθηνών.

Σε εκτέλεση της διάταξης του άρθρου 94 του Συντάγματος, εκδόθηκε ο νόμος 1406/1983, με το άρθρο 1παρ.2 του οποίου, υπήχθησαν στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, μεταξύ άλλων, και οι διαφορές που αναφύονται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας των διοικητικών συμβάσεων (εδ.1), δηλαδή εκείνες οι διαφορές που προέρχονται από διοικητική σύμβαση και ανάγονται στο κύρος, την ερμηνεία και την εκτέλεση αυτής ή σε οποιαδήποτε παρεπόμενη της σύμβασης αυτής αξίωση. Η σύμβαση είναι διοικητική, αν ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη είναι το Ελληνικό Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και με τη σύναψη της σύμβασης επιδιώκεται η ικανοποίηση σκοπού, τον οποίον ο νόμος έχει αναγάγει σε δημόσιο, το δε Ελληνικό Δημόσιο ή νομικό

πρόσωπο δημοσίου δικαίου, είτε βάσει του κανονιστικού καθεστώτος που διέπει τη σύμβαση, είτε βάσει ρητρών, που προβλέπονται κανονιστικώς και έχουν περιληφθεί στη σύμβαση και που αποκλίνουν από το κοινό δίκαιο, βρίσκεται, προς ικανοποίηση του εν λόγω σκοπού, σε υπερέχουσα θέση απέναντι στο αντισυμβαλλόμενο μέρος, δηλαδή σε θέση μη προσιδιάζουσα στον δυνάμει των διατάξεων του ιδιωτικού δικαίου συναπτόμενο συμβατικό δεσμό (Α.Ε.Δ.28/2011, 21/2009, 14/2007, 10/2003). Συμβάσεις που δεν συγκεντρώνουν σωρευτικά τα προαναφερθέντα γνωρίσματα είναι ιδιωτικές και οι διαφορές που προέρχονται από αυτές υπάγονται στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων, θεωρείται δε ότι παρεκκλίνουν από το κοινό δίκαιο και παρέχουν υπερέχουσα θέση στο Δημόσιο ή ν.π.δ.δ, οι διατάξεις ή οι ρήτρες εκείνες, που παρέχουν στα ανωτέρω, (Δημόσιο ή ν.π.δ.δ), τη δυνατότητα να εξασφαλίζουν τα συμφέροντα τους, επιβάλλοντας κυρώσεις για παραβάσεις της σύμβασης ή γενικότερα, επεμβαίνοντας μονομερώς προς διαμόρφωση του συμβατικού δεσμού (ΑΠ1682/2008).

Με βάση τα ανωτέρω, γίνεται δεκτό, ότι η διαφορά που απορρέει από προφορική σύμβαση, για τη διάγνωση του χαρακτήρα της οποίας ο δικαστής δεν μπορεί προδήλως να αναζητήσει ρήτρες αποκλίνουν από το κοινό δίκαιο ούτε να διαγνώσει το κανονιστικό καθεστώς που τη διέπει, είναι ιδιωτικού δικαίου, ανεξαρτήτως αν συμβαλλόμενο σ'αυτή είναι το Ελληνικό Δημόσιο ή ν.π.δ.δ ή αν φέρεται να έχει συναφθεί για την εκτέλεση έργου αποβλέποντος στην εξυπηρέτηση δημοσίου σκοπού (Α.Ε.Δ. 7/2017, 1,2/2016). Περαιτέρω, η αρνητική υπέρβαση δικαιοδοσίας, η οποία υπάρχει όταν το πολιτικό δικαστήριο παρά το νόμο κηρύσσει απαράδεκτο και δεν επιλαμβάνεται της υπόθεσης, καίτοι ανήκει στην δικαιοδοσία του, ελέγχεται με τον από τη διάταξη του άρθρου 559 αριθμ.14 ΚΠολΔ, αναιρετικό λόγο (Ολ. ΑΠ 2/1999, ΑΠ 741/2017). Στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από την επισκόπηση (αρθρ.561παρ.2ΚΠολΔ) της από 27 Ιουλίου 2005 ασκηθείσας ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, αγωγής της ενάγουσας και ήδη αναιρεσείουσας, η τελευταία εκθέτει: Ότι, δυνάμει: α) των από 22-4-2002 και από 1-1-2003 συμβάσεων, β) της από 31-1-2003 συμφωνίας που κατήρτισε με το εναγόμενο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και ήδη αναιρεσίβλητο και γ) της από 23-10-2002 προσφοράς της προς το τελευταίο, την οποία και αποδέχθηκε, ανέλαβε την υποχρέωση να εκτελέσει το έργο της παροχής αυτοτελούς μηχανογράφησης συστημάτων, το οποίο αφορούσε στη μηχανογράφηση των τακτικών πρωινών και απογευματινών ιατρείων του του νόμου 2889/2001, καθώς και την παροχή συμβουλών σε θέματα μηχανογράφησης. Οτι, καίτοι το ανωτέρω έργο και τις υπηρεσίες που επακριβώς περιγράφει, εκτέλεσε και παρέδωσε στο εναγόμενο και για το οποίο η συνολική οφειλόμενη αμοιβή του ανέρχεται στο ποσό των 109.626,23 ευρώ, το τελευταίο της κατέβαλε μόνο 10.244,39 ευρώ. Με βάση τα ανωτέρω, ζητεί, να υποχρεωθεί το εναγόμενο να της καταβάλει, ως υπόλοιπο της αμοιβής της, μετά από παραδεκτό περιορισμό, το ποσό των 56.348,92 ευρώ με το νόμιμο τόκο από την παρέλευση της δήλης ημέρας καταβολής κάθε ποσού (όπως επακριβώς περιγράφει στην αγωγή), άλλως από την επίδοση αυτής. Το Εφετείο, με την προσβαλλόμενη απόφαση, επικύρωσε την απόφαση του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου που είχε απορρίψει ως απαράδεκτη, λόγω έλλειψης δικαιοδοσίας, την αγωγή, απορρίπτοντας τον περί του αντιθέτου λόγο έφεσης της αναιρεσείουσας, δεχόμενο το εξής: "Με το περιεχόμενο αυτό της αγωγής, συνάγεται ότι η διαφορά προέκυψε κατά την εκτέλεση των ειδικά αναφερομένων συμβάσεων τέλεσης εργασιών, μεταξύ μερών, από τα οποία το ένα-το εναγόμενο νοσοκομείο(ήδη αναιρεσίβλητο), είναι νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, που εξυπηρετεί δημόσιο σκοπό, για την εξυπηρέτηση δημοσίου συμφέροντος, της προστασίας της δημόσιας υγείας πολιτών, ήταν δε οι εργασίες απαραίτητες για την επιτέλεση του έργου του και διέπονται οι συμβάσεις αυτές από τις διατάξεις του ν.2286/1995

και του π.δ.394/1996".Με αυτά που δέχθηκε όμως και έτσι που έκρινε το Εφετείο, ότι δηλαδή η υποκειμένη σχέση που προκάλεσε την ένδικη διαφορά είναι σχέση δημοσίου δικαίου ,χωρίς να ερευνησει αν στις μεταξύ των διαδίκων καταρτισθείσες συμβάσεις, συμφωνία και (προφορική) προσφορά(βάσει των οποίων εκτέλεσε το έργο και προσέφερε τις περιγραφόμενες υπηρεσίες του), συντρέχει το στοιχείο της υπερέχουσας θέσης του συμβαλλόμενου αναιρεσίβλητου έναντι της αντισυμβαλλόμενης του αναιρεσεύουσας, το οποίο να μη προσιδιάζει στον δυνάμει των διατάξεων του ιδιωτικού δικαίου συναπτόμενο συμβατικό τους δεσμό, στοιχείο του οποίου και δεν γινόταν επίκληση στην αγωγή, παρά το νόμο κήρυξε απαράδεκτο. Επισημαίνεται ότι οι διατάξεις των νόμων περί προμηθειών των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου,(νόμος 2286/1995 και π.δ/μα 394/1996),οι οποίοι, κατά την παραδοχή της προσβαλλόμενης απόφασης, διέπουν τις επίδικες συμβάσεις, δεν εξασφαλίζουν υπερέχουσα θέση στο αναιρεσίβλητο έναντι της αντισυμβαλλόμενης του (ΑΠ 1492/2017).Επομένως, είναι βάσιμος ο πρώτος από το άρθρο 559αριθμ.14ΚΠολΔ λόγος αναίρεσης.

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 559αριθμ.16ΚΠολΔ προβλέπεται λόγος αναίρεσης αν το δικαστήριο κατά παράβαση του νόμου δέχθηκε ότι υπάρχει δεδικοσμένο. Από τις διατάξεις, εξάλλου, των άρθρ. 321,322 και 324 ΚΠολΔ, συνάγεται ότι το δεδικοσμένο, που πηγάζει κατά λογική αναγκαιότητα από το σκοπό της πολιτικής δίκης και αποτυπώνει το τέλος ενεργοποίησης του δικαιοδοτικού μηχανισμού, που είχε τεθεί σε κίνηση προκειμένου να αποκατασταθούν οι διαταραγμένες ισορροπίες στο χώρο του ουσιαστικού δικαίου, δηλαδή αποτελεί έννομη συνέπεια της δικαστικής απόφασης που διασφαλίζει τη δεσμευτικότητα του περιεχομένου της, απορρέει από τις τελεσίδικες αποφάσεις των πολιτικών δικαστηρίων και εκτείνεται τόσο στο ουσιαστικό ζήτημα αναφορικά με έννομη σχέση που κρίθηκε ύστερα από άσκηση αγωγής, ανταγωγής, κύριας παρέμβασης ή ένστασης συμψηφισμού όσο και στο δικονομικό ζήτημα που κρίθηκε σε συνάρτηση με το ουσιαστικό ζήτημα, υπάρχει δε μεταξύ των ίδιων προσώπων με την ίδια ιδιότητα μόνο για το δικαίωμα που κρίθηκε, κυρίως ή παρεμπιπτόντως, και εφόσον πρόκειται για το ίδιο αντικείμενο και την ίδια ιστορική και νομική αιτία. Εξ άλλου κατά μεν τη διάταξη του άρθρ. 50§5 π.δ. 18/1989, που κωδικοποίησε το ν.δ. 170/1973 περί του Συμβουλίου της Επικρατείας, "οι αποφάσεις της Ολομέλειας, ακυρωτικές και απορριπτικές, καθώς και των Τμημάτων, αποτελούν μεταξύ των διαδίκων δεδικοσμένο που ισχύει και σε κάθε υπόθεση ή διαφορά ενώπιον δικαστικής ή άλλης αρχής, κατά την οποία προέχει το διοικητικής φύσεως ζήτημα που κρίθηκε από το Συμβούλιο", κατά δε τη διάταξη του άρθρ. 197§1 εδ. α' ΚΔΔ (ν. 2717/1999), "δεδικοσμένο δημιουργείται από τις τελεσίδικες και τις ανέκκλητες αποφάσεις, εφόσον οι τελευταίες δεν υπόκεινται σε ανακοπή ερημοδικίας, ως προς το ουσιαστικό ή δικονομικό διοικητικής φύσης ζήτημα που με αυτές κρίθηκε, εφόσον τούτο τελεί σε άμεση και αναγκαία συνάρτηση προς το συμπέρασμα που με τις ίδιες έγινε δεκτό". Δηλαδή οι παραπάνω αποφάσεις του ΣτΕ ή και των διοικητικών εφετείων, όταν καταστούν απρόσβλητες, δημιουργούν μεταξύ των διαδίκων δεδικοσμένο και για τα πολιτικά δικαστήρια, μόνον όμως για το διοικητικής φύσης ζήτημα που το δικαστήριο έλυσε, κυρίως ή παρεμπιπτόντως, προκειμένου να θεμελιώσει την κρίση του για το κύρος της διοικητικής πράξης (Ολ ΑΠ 39/1988, ΑΠ 12/2016,1286/2011,302/2011).Επομένως, το πολιτικό δικαστήριο δεν δεσμεύεται από την περί δικαιοδοσίας κρίση του διοικητικού. Έτσι, αν το διοικητικό δικαστήριο αποφάνθηκε, έστω και αμετάκλητα, ότι έχει ή δεν έχει δικαιοδοσία για την εκδίκαση της ενώπιον του αχθείσας διαφοράς, δεν κωλύεται το πολιτικό να αποφανθεί αντιθέτως. Στην προκειμένη περίπτωση, το Εφετείο, με την προσβαλλόμενη απόφαση, κατά παράβαση των ανωτέρω διατάξεων, δέχθηκε με επάλληλη αιτιολογία, ότι στερείται δικαιοδοσίας για την εκδίκαση της

επίδικης διαφοράς, και διότι, για ένα μέρος αυτής "έχει κριθεί αμετάκλητα από τα διοικητικά δικαστήρια η δικαιοδοσία τους για την επίλυσή της". Επομένως, είναι βάσιμος και ο τρίτος, κατά το οικείο μέρος του, από το άρθρο 559αριθμ.16ΚΠολΔ, λόγος της κρινόμενης αίτησης αναίρεσης.

Κατ'ακολουθίαν των ανωτέρω, πρέπει να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση του Εφετείου Αθηνών, ενώ παρέλκει η εξέταση των λοιπών λόγων της αίτησης, λόγω της πλήρους αναιρετικής εμβέλειας των άνω γενόμενων δεκτών και να παραπεμφθεί η υπόθεση στο ίδιο Εφετείο, συντιθέμενο από άλλους δικαστές εκτός εκείνων που την εξέδωσαν (αρθρ. 580 παρ. 3 ΚΠολΔ). Τέλος, πρέπει να διαταχθεί η επιστροφή στην αναιρεσείουσα του παραβόλου που κατέβαλε (αρθρ. 495 παρ. 4 ΚΠολΔ) και να καταδικαστεί το αναιρεσίβλητο, που ηττήθηκε στα δικαστικά έξοδα της αναιρεσείουσας, που δενκατέθεσε προτάσεις (αρθρ. 176,183 ΚΠολΔ),κατά τα οριζόμενα στο διατακτικό. Επισημαίνεται ότι η νομική υπηρεσία του αναιρεσίβλητου δεν ασκείται από το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους και κατ'επέκταση δεν έχει εν προκειμένω εφαρμογή η διάταξη του άρθρου 22παρ.3 του ν.3693/1957 περί μειωμένης δικαστικής δαπάνης (σχ.ΑΠ1492/2017).

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αναιρεί την 4306/2015 απόφαση του Εφετείου Αθηνών.

Παραπέμπει την υπόθεση, προς περαιτέρω εκδίκαση, στο ίδιο Εφετείο, συντιθέμενο από άλλους δικαστές.

Διατάσσει την επιστροφή του κατατεθέντος παραβόλου στην αναιρεσείουσα.

Καταδικάζει το αναιρεσίβλητο στα δικαστικά έξοδα της αναιρεσείουσας, τα οποία ορίζει στο ποσό των δύο χιλιάδων (2.000) ευρώ.

ΚΡΙΘΗΚΕ, αποφασίσθηκε στην Αθήνα, την 17 Ιανουαρίου 2018.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΘΗΚΕ σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριό του, στην Αθήνα, την 30 Ιανουαρίου 2018.

Ο ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ